

Dažniausiai užduodami klausimai apie skiepus keliautojams

1. Kodėl prieš vykstant į užsienio šalį (-is) reikia pasidomėti apie skiepus?

Skiepais siekiama apsaugoti keliautojus nuo susirgimų vykstant į endemines teritorijas ir apsaugoti pačios valstybės vietinius gyventojus, į kurias atvyksta keliautojai iš endeminių zonų, kad išvengtų įvežtinių infekcijos atvejų.

2. Kodėl vykstant į kurią nors užsienio šalį (-is) skiepai kartais skirstomi į privalomus, planinius ar rekomenduojamus?

Pasaulio sveikatos organizacija (toliau – PSO) skiepus skirsto į privalomus, planinius ir rekomenduojamus. Privalomieji skiepai, tai skiepai, kuriuos reglamentuoja PSO Tarptautinės sveikatos priežiūros taisyklės. Dažniausiai privalomi skiepai yra nuo geltonojo drugio, poliomielito ir kt. Planiniai skiepai – skiepai, kurie atliekami vadovaujantis šalies nacionaliniu skiepavimo kalendoriumi. Rekomenduojami skiepai – rekomenduojami atsižvelgiant į tam tikrą šalį, kokios ligos paplitusios toje teritorijoje ir individualios rizikos (amžiaus, imuniteto būklės, lėtinių infekcinių ligų).

3. Į ką turėtų atkreipti dėmesį gydytojas prieš atlikdamas skiepą (-us) keliautojui?

Gydytojas prieš atlikdamas skiepus keliautojui, pirmiausia turėtų atsižvelgti į šiuos veiksniai:

- šalį ar šalis, kur keliaujama;
- kelionės pobūdį;
- gyvenimo toje šalyje sąlygas;
- kelionės trukmę;
- kelionės tikslą;
- keliaujančio žmogaus sveikatos būklę, amžių;
- ankstesnius profilaktinius skiepavimus.

4. Nuo kokių infekcijų dažniausiai rekomenduojama skiepytis keliautojams, vykstantiems į užsienio šalis?

Dažniausiai vykstant į užsienio šalį rekomenduojama skiepytis nuo hepatito A, hepatito B, vidurių šiltinės, difterijos, stabligės. Jei yra tikimybė, kad kelionės metu galimai turėsite kontaktų su gyvūnais, rekomenduojama pasiskiepyti nuo pasiutligės.

5. Ar visiems keliautojams reikalingas Tarptautinis skiepavimo ar profilaktikos priemonių pažymėjimas (toliau – pažymėjimas)?

Pažymėjimas nėra reikalingas kiekvienam keliautojui. PSO kiekvienais metais atnaujina rekomendacijas keliaujantiems į visas pasaulio šalis. Yra šalių, kurios iš atvykstančių keliautojų iš infekuotų teritorijų ar per tokias teritorijas vykusių tranzitu – reikalauja pažymėjimo, nes tai kaip įrodymas, kad esate pasiskiepiję nuo konkrečios ligos. Neturint šio pažymėjimo galite būti tiesiog neįleisti į šalį, pavyzdžiui, vykstant į Dramblio Kaulo Krantą, Centrinę Afrikos Respubliką pažymėjimas yra privalomas.

6. Ar keliautojui rekomenduojama vežtis pažymėjimą į užsienio šalį jei nėra reikalaujama?

Jeigu turite išduotą tokį skiepus liudijantį pažymėjimą, tuomet rekomenduojama turėti keliaujant net jei jo nereikalaujama, nes į jį gali būti įrašoma informacija apie visus kitus atliktus skiepus su skiepavimų datomis.

- 7. Kur ir kada keliautojas turėtų kreiptis dėl galimybės pasiskiepyti ir įsigyti pažymėjimą?**
Keliautojams kreiptis į asmens sveikatos priežiūros įstaigas rekomenduojama iki kelionės likus 4-6 savaitėms, kadangi imunitetui susiformuoti po skiepimų reikalingas tam tikras laikotarpis. Po geltonojo drugio skiepo pažymėjimas pradeda galioti praėjus 10 dienų.
- 8. Ką rekomenduotumėte keliautojui, kuris dėl tam tikrų priežasčių neteko pažymėjimo?**
Asmenys, netekę pažymėjimo turi kreiptis į asmens sveikatos priežiūros įstaigą, kurioje skiepijosi prieš kelionę. Sveikatos priežiūros įstaigos specialistas, duomenis apie skiepus perrašys į pažymėjimą.
- 9. Ar yra naujų reikalavimų keliautojams vykstantiems į užsienio šalis?**
Keliautojams reikėtų atkreipti dėmesį, kad nuo 2016 m. liepos 11 d. įsigaliojo PSO Tarptautinių sveikatos priežiūros taisyklių (2005 m.) 7 priedo pakeitimai, kuriuose teigiama, kad pažymėjimas nuo geltonojo drugio galioja visą asmens gyvenimą praėjus 10 dienų po pasiskiepavimo (anksčiau galiodavo 10 metų). Revakcinacija nuo geltonojo drugio nerekomenduojama ir negali būti reikalaujama anksčiau nei išduotuose, nei naujai išduodamuose pažymėjimuose.

Taip pat keliaujantiems po Europą didėja grėsmė užsikrėsti tymais (ypač neskiepytiems asmenims), kadangi besitęsiantys tymų protrūkiai apima vis daugiau Europos šalių. PSO rekomenduoja prieš vykstant į užsienio šalis paskiepyti vaikus dvejomis tymų vakcinų dozėmis, o paaugliams ir suaugusiems, kurie abejoja dėl savo imuniteto – pasiskiepyti bent viena vakcinų doze.

- 10. Kaip žinoti, kokie skiepai reikalingi?**
Visą informaciją apie skiepimus keliautojams ir profilaktinį skiepimą, keliaujant į konkrečią užsienio valstybę, galite rasti Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centro pateiktose rekomendacijose dėl užkrečiamųjų ligų profilaktikos keliaujant į užsienio šalis tinklalapio paskyroje „Skiepai keliautojams“.
- 11. Ar reikia pakartotinai skiepytis?**
Daugumą vakcinų, kurios paprastai skiriamos vaikystėje reikia periodiškai skiepyti, kad būtų išlaikytas apsauginis imuniteto lygis. Ypač svarbu suprasti, kad tokių retų ligų, kaip difterija ar poliomielitas, kurios neregistruojamos ar registruojami tik pavieniai jų atvejai išsivysčiusiose šalyse, gali būti ir turistų lankomose teritorijose. Taigi pasiruošimas kelionei turi apimti ne tik naujų vakcinų įskiepijimą, kuriomis apsaugoma nuo užkrečiamųjų ligų būdingų lankomoms šalims, bet reikėtų nepamiršti ir palaikomųjų vakcinų dozių, tokių kaip difterija ir stabligė.
- 12. Ar svarbu žinoti į kurią šalį keliaujama?**
Vykstant į bet kurią užsienio šalį, rekomenduojama atkreipti dėmesį ne tik į kelionei tinkamus dokumentus, įvažiavimo, buvimo šalyje ir išvykimo sąlygas, kelionės saugumą, bet ir informaciją apie privalomus ir/arba rekomenduojamus skiepus. Nes pagal tos valstybės galiojančias taisykles, keliautojas gali būti neįleistas į šalį arba atitinkamam laikotarpiui izoliuotas.
- 13. Ar reikia skiepytis, jei žmogus jau persirgo kurią nors vakcinomis valdoma užkrečiama infekcija?**
Persirgus dauguma infekcinių ligų imunitetas yra įgyjamas visam gyvenimui (pvz.: hepatitas A, vėjaraupiai, tymai, epideminis parotitas, raudonukė, poliomielitas, geltonoji karštligė ir kt.). Tačiau

yra tokių infekcijų, pvz., kokliušas, difterija, kuriomis persirgus nesusidaro ilgalaikis imunitetas, todėl norint nuo jų apsisaugoti būtina skiepytis pakartotinai.

14. Ar vykstant į kelionę galima skiepytis besilaukiančiais moteriai?

Besilaukiančios moterys į egzotines šalis keliauja rečiau, tačiau vistiek būtina saugoti savo ir būsimo kūdikio sveikatą. Kadangi besilaukiančios moters imunitetas yra silpnesnis ir lengviau pažeidžiamas nei įprastai, joms padidėja tikimybė užsikrėsti pavojingomis virusinėmis ligomis. Kai kuriomis vakcinomis nėščiosios gali skiepytis visus tris nėštumo trimestrus, o gyvomis vakcinomis (pvz. tymų, epideminio parotito, raudonukės; geltonojo drugio) – negali, tad joms rekomenduojama vengti kraštų, kur paplitę šie virusai. Vaikelio besilaukiančios moteriai vykstant į užsienio šalis dėl vakcinacijos būtina pasikonsultuoti su sveikatos priežiūros specialistu.

15. Kokios nesiskiepijimo pasekmės?

Nepasiskiepiję keliautojai ir/arba neturintys pažymėjimo bei vykstantis į užsienio šalis, kuriose iš keliautojų, atvykstančių iš infekuotų geltonuoju drugiu teritorijų ar per tokias teritorijas vykusių tranzitu, turistai gali būti neįleidžiami į šalį ir/arba izoliuojami atitinkamam laikotarpiui pagal tos valstybės galiojančias taisykles.

Taip pat nepasiskiepiję keliautojai, vykdami į endemines užkrečiamųjų ligų teritorijas rizikuoja užsikrėsti, pvz.: geltonąja karštligė, poliomiellitu, tymais, vidurių šiltine, hepatitu A ir kt. infekcijomis. Kiekvienam keliautojui sugrįžus namo ir po kelionės pajutus kokius nors simptomus kaip karščiavimas, vėmimas, galvos skausmas ar kitus, rekomenduojama nedelsiant kreiptis į sveikatos priežiūros specialistą ir informuoti jį apie buvusią kelionę.

16. Kaip keliaujant apsisaugoti nuo maliarijos?

Maliarija – tai sunki, kartais gyvybei grėsminga liga, kuria užsikrėsti galima keliaujant po tropinius ir subtropinius Afrikos, Azijos, Lotynų Amerikos regionus. Skiepijimo nuo maliarijos vis dar nėra. Siekiant išvengti šios infekcijos taikoma apsauga nuo moskitų ir/arba chemoprofilaktika – antimaliariniai vaistai. Dėl antimaliarinių vaistų, keliautojas turėtų kreiptis į šeimos gydytoją ir/arba gydytoją infektologą, kuris atsižvelgs į endeminėje teritorijoje esamą riziką, vaisto rezistentiškumą, nepageidaujamus reiškinius, lėtines ligas, amžių ir kitus veiksnius. Priklausomai nuo vaistų, juos gali tekti vartoti dar prieš kelionę arba/ir kelionės metu.

17. Ką daryti, jei keliauti į užsienį susiruošėte paskutinę minutę?

Nors keliautojams kreiptis į sveikatos priežiūros įstaigas rekomenduojama iki kelionės likus 4-6 savaitėms, tačiau jei iki kelionės liko mažiau laiko, vis tiek rekomenduojama kreiptis į gydytoją, nes kai kurie skiepijimai gali būti atliekami iki kelionės likus ir mažiau laiko.